

Adatok az olasznyár termőhelyigényéhez

DR. SZODFRIDT ISTVÁN

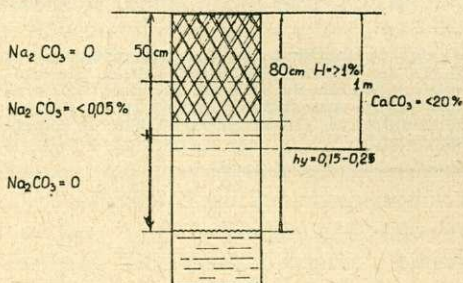
A nagy lendülettel meginduló cellulóznnyár telepítésekben, de az üzemiékben is kívánatos lenne az olasznyárnak minél nagyobb mértékű felhasználása. Termőhelyi igényéről azonban nagyon hiányosak ismereteink, elsősorban azért, mivel a termőhelyi igényt növekedésével bizonyító idősebb állományaink még nincsenek, tehát a fenti hiányt kiküszöbölő adatfelvétel lehetőségei is egyelőre nagyon korlátozottak. Erre tekintettel minden olyan adat, amely a termőhelyi igény megismeréséhez már ma közelebb vissz, értékes lehet, hisz a telepítések már megkezdődtek. Ez a tanulmány a Duna—Tisza közén gyakori és a cellulóznnyárok telepítésére számbavett területeken sűrűn előforduló, mélyben sós réti talajokat értékeli az olasznyár telepíthetősége szempontjából.

Az ismertetett kiértékelést a Kecskeméttől 30 km-rel nyugatra fekvő fülöp-szállási kísérleti területen gyűjtött adatok segítségével végeztük. A kísérletet dr. Babos Imre állította be azzal a céllal, hogy a különböző nyárfajták szódatűrését megismerjük. A 9 ha kiterjedésű területen a termőhelyi adottságok mozaikosan változnak, ennek megfelelően a négy-öt évvel ezelőtt teljes talajelőkészítéssel és válogatott csemetével történt telepítésből létrejött állomány képe is erősen mozaikos. Jobb foltok váltakoznak gyengébbekkel. Bár a telepítés még nagyon fiatal, a kiértékelés alapját képező olasznyárasok is mindössze négyévesek, a termőhelyi igény megítéléséhez mégis elég jó támpontul szolgálnak. Egyes foltok ugyanis máris olyan méretű nyárasokat tartalmaznak, amelyeknek egy ha-ra átszámított köbtartalma négyéves korban is eléri a cellulóznnyárasoktól remélt eredmény alsó kategóriáit. Más foltok viszont gyenge növekedésükkel már most jelzik, hogy szemmel láthatólag rosszul érzik magukat, tehát az ilyen termőhelyi adottságú területeket ki kell zárunk a telepítésekből.

A kísérleti területen a talajvíz mélysége augusztus végén (1966-ban) 160—230 cm között volt, tehát az évi vízjárást figyelembe véve, az állandó talajvízhatású területek közé kell sorolnunk.

A mélyben sós réti talajok jellemzője az, hogy a felső, gazdagon humuszos A-szint alatt a C-szintben szódás rétegeket találunk, amelyeknek vastagsága és szódatartalmuk nagysága döntő az olasznyár telepíthetősége szempontjából.

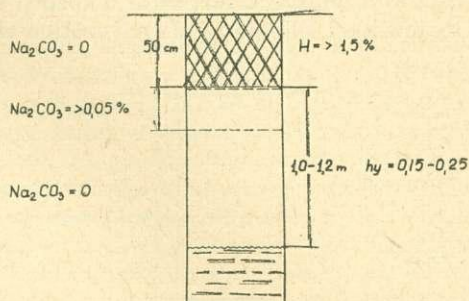
Fülöpszállási tapasztalataink szerint az említett talajvízviszonyok esetén az olasznyár akkor telepíthető, ha a felső 50 cm-es réteg szódatmentes, az alatta fekvő rétegekben a szódatartalom nem haladja meg a 0,05%-ot és a szódatartalmú réteg vastagsága sem nagyobb 40 cm-nél. A felsorolt adottságokon belül a humuszréteg vastagsága és humusztartalmának nagysága szabja meg a nyárasok növekedését. Ha a humuszréteg vastagsága eléri a 80 cm-t és a benne levő humusztartalom is nagyobb 1%-nál (1. ábra), akkor a 2 × 2 m-es hálózatba telepített, majd három-

1. ábra. 80 cm vastag, 1%-nál több humuszt tartalmazó A-szint, valamint 0,05%-nál kevesebb szódatartalmú réteg esetén jó eredményt ad az olasznyár

éves korban 4×2 m-esre bontott olasznyáras átlagos átmérője 10,4 cm volt, magassága pedig 10,7 m, egy ha-ra számított összes fatermése 97 m^3 . Ezek szerint az eddigi átlagos évi növedék megközelíti a 25 m^3 -t, ami nemcsak homoki, hanem országos viszonylatban is jó eredmény. Amennyiben nem a 2×2 m-es, hanem ennél tágabb, tehát a cellulóznyárasokra előírt $3,5 \times 3,5$ m-es hálózatot alkalmaztak volna, más hálózatkísérleteink adatai alapján, az eddig elért összes fatermés nagysága meghaladta volna a 80 m^3 -t, ami még mindig jó eredmény.

Abban az esetben, ha a felső 50 cm-es réteg szódamentes és alatta $0,05\%$ -ot meghaladó szódatartalom van, az olasznyár még mindig jó eredménnyel telepíthető, de csak akkor, ha a szódatartalmú réteg vastagsága nem több 15–20 cm-nél és a humuszréteg humusztartalma eléri az $1,5\%$ -ot (2. ábra). Fülöpszállási tapaszt-

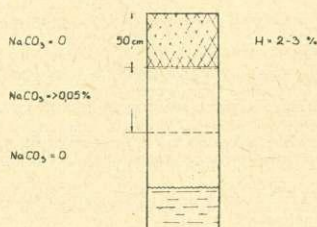

2. ábra. Elfogadható eredményt ad az olasznyár, ha 15–20 cm vastag rétegben haladja csak meg a szódatartalom a 0,05 százalékos értéket és az A-szint humusztartalma $1,5\%$ -nál nagyobb

talataink szerint ilyen esetben természetesen az elérhető fatermés nagysága az előzőhöz viszonyítva kisebb lesz. Négyéves korban 65 – 70 m^3 -t kaptunk, azonban meg kell jegyeznünk, hogy a nyárok a kezdeti jó talajelőkészítés hatását néhány évig jó növekedéssel hálálják meg, ezért az említett esetet továbbra is figyelemmel kell kísérnünk.

Ezzel szemben ki kell zárni a telepítésekből azokat a termőhelyeket, amelyeken az említett szóдавизonyok mellett a humusztartalom nagysága nem éri el az 1% -ot. Ilyen körülmények között 4 éves korban mindössze 5 cm-es átlagos átmérőjű és 5 m-t éppen meghaladó magasságú fákat kaptunk.

A rossz tapasztalatok alapján ugyancsak ki kell zárni az olasznyár telepítésből azokat a területeket, amelyeknek talajában a humuszos réteg alatt 50–60 cm vastagságban találunk $0,05\%$ -nál magasabb szódalúgosságot. Ez esetben még az sem javít, ha a humusztartalom az A-szintben eléri a 2 – 3% -ot (3. ábra). Fül-

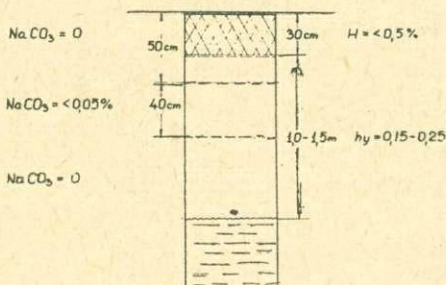
3. ábra. Nem szabad olasznyárat telepíteni, ha a szódatartalom 50–60 cm vastag rétegben haladja meg a $0,05\%$ -ot, még akkor sem, ha az A-szint 2 – 3% humuszt tartalmaz

löpszállási adataink szerint ilyen körülmények között négyéves korban az átlagos átmérő 7 cm alatt marad és a magasság is csak 7 m körüli, a fatömeg pedig 50 m^3 . Még gyengébb eredményt kapunk akkor, ha az említett szóдавизonyok

között a humusztartalom nem közelíti meg a 2⁰/₀-ot vagy pedig 1 m körüli mélységben 30—40 cm vastag, 20⁰/₀-ot meghaladó szénsavas-mész-tartalom jelentkezik. Ilyenkor a fák magassága éppen csak eléri az 5 m-t és átmérőjük is 5 cm alatt marad.

A felsoroltakat az a körülmény sem javítja meg a telepíthetőség mértékéig, ha a talajvíz szintje körül kisebb-nagyobb vastagságú iszaptartalmú réteg található.

Amennyiben az előzőekben felsorolt, olasznyár számára elviselhető mértékű szódamentességnél kevesebbet találunk a talajban, de a humuszállapot gyenge, az olasznyárát szintén nem szabad telepíteni. Ilyen eset pl. az, amikor a felső humuszos szint vastagsága mindössze 30 cm és a humusztartalom 1⁰/₀ alatti. Ilyen körülmények között még további kedvezőtlen hatást vált ki, ha a humuszréteg alja és a talajvíz nyári szintje közötti távolság meghaladja az 1 m-t és 0,15—0,25 hy értékkel jellemezhető kedvezőtlen vízháztartású réteg (4. ábra).

4. ábra. Ne telepítsünk olasznyárát, ha a szódamentesség alakulása ugyan kedvező, de a humuszállapot nagyon gyenge

Az említett eredmények ma még kezdetiek, és csupán egy kísérleti terület adataira épülnek. A jövőben fokoznunk kell vizsgálataink számát, valamint el kell döntenünk, hogy a normál ültetés során kizáró okként szereplő adottságok hátrányos hatásai mennyire csökkenthetők a mélyfúrásos ültetési mód használatával.

Összefoglalva azt mondhatjuk, hogy a homokon kialakult mélyben sós réti talajokon állandó talajvízhatás esetén csak akkor szabad olasznyárát telepíteni, ha a humuszos szint szódamentes, vastagsága eléri az 50 cm-t, a humusztartalom 1,5—3,0⁰/₀ között mozog, valamint a humuszszint alatt nincs 50—60 cm vastag, 0,05⁰/₀-ot meghaladó mennyiségű szódamentesség. A 0,15—0,25 hy-al jellemezhető réteg vastagsága nem éri el az 1 m-t és nincs benne 30—40 cm vastag, 20⁰/₀-ot meghaladó mértékű réteg.

Д-р И. Содфридт : ДАННЫЕ ТРЕБОВАНИЙ К МЕСТОПРОИЗРАСТАНИЮ ТОПОЛЯ ИТАЛЬЯНСКОГО.

На низких луговых почвах, часто засоленных, расположенных между Дунаем и Тиссой, по исследованиям автора, в присутствии постоянной грунтовой воды культуры тополя итальянского только тогда следует закладывать, если в горизонте А нет соды, толщина этого слоя достигает 50 см, содержание гумуса достигает 1,5—3,0%, под гумусным горизонтом не имеется слоя толщиной 50—60 см с содержанием соды до 0,05%. Кроме того, необходимо, чтобы толщина слоя, имеющего hy в пределах 0,15—0,25, не превышала 1 м и не содержала в себе слой 30—40 см толщины, в котором известь присутствовала бы не выше 20%.

Dr. Szodfridt I.: BEITRÄGE ZU DEN STANDORTSANSPRÜCHEN DER ITALIENISCHEN PAPPELSORTE I—214.

Im Donau-Theiss-Zwischenstromland sind die tieferen Horizonte der Wiesenböden oft salzhaltig. Hier darf die I—214 nach den Untersuchungen des Verfassers bei ständigem Grundwasser-einfluss nur dann angebaut werden, wenn der Horizont A sodafrei ist, seine Mächtigkeit mindestens 50 cm und der Humusgehalt 1,5 bis 3% beträgt. Unter der humosen Schicht darf sich keine 50 bis 60 cm starke, über 0,05% sodahaltige Schicht befinden. Weiter darf die Mächtigkeit der Schicht die durch hy -Werte von 0,15 bis 0,25 gekennzeichnet ist, 1 m nicht überschreiten und es darf keine 30 bis 40 cm starke Schicht mit über 20% Kalk vorhanden sein.